

rozvytku [Prospects for overcoming the anthropological crisis: a post-nonclassical approach]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, 60: 91-99 [in Ukrainian].

16. *Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk* [Encyclopedic Dictionary of Philosophy]. (2002). Kyiv: Abrys [in Ukrainian].

17. Yahodzynskyi, S. (2017). *Identychnist u hlobalnomu sviti: mif chy realnist?* [Identity in the Global World: Myth or Reality?]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University*, (2) 26: 34-38 [in Ukrainian].

Г. М. Клешня

КОНЦЕПЦІЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КАК ПРЕДПОСЫЛКА РАЗВИТИЯ СОЦИУМА В ГЛОБАЛИЗИРОВАННОМ МИРЕ

Статья посвящена анализу реализации концепции устойчивого развития на современном этапе развития социума. Осуществлена рецепция ее содержания с точки зрения ресурса общественного развития человечества. Представлена концепция устойчивого развития как неотъемлемое условие общественного развития. Определено, что она ориентирована на баланс технологического и экономического развития, защиту и сохранение окружающей среды. В статье обосновывается тезис о том, что в условиях антагонизмов, продуцируемых неолиберальным порядком дня, концепция устойчивого развития не может в полной мере обеспечить сбалансированный прогресс общества. Отмечена целесообразность расширения концепции устойчивого развития на основе учета вызовов антропологического кризиса.

Ключевые слова: глобализация; концепция устойчивого развития; экологический кризис; цивилизационный кризис; антропологический кризис; общественное развитие человечества.

H. Kleshnia

SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONCEPT AS A PREREQUISITE FOR SOCIETY DEVELOPMENT IN A GLOBALIZED WORLD

Introduction. Globalized processes and scale structural social changes caused the necessity of solving of modern global problems implying the future strategy of development of both separate states and the worlds as a whole. It causes **the aim** of the study: to analyze the agenda and goals of sustainable development. There are **the tasks** to find out the gaps in the existing strategy and to develop the proposals for discussion and extension of update goals of the sustainable development. **Research methods:** the socio-cultural and comparative methodological approaches in their dialectical unity were used in the study to unfold the essence of the axiological grounds of the modern globalized society for their comparison. **Research results:** the unique feature of the sustainable development concept is its role as a methodological and normative resource for the society's development. This concept has emerged in the context of the needs of solving global environmental problems, overcoming the environmental crisis, which is recognized by the global community. However, the implementation of the sustainable development concept has faced a number of contradictions. It is becoming even more apparent that the solutions proposed by scholars have proved to be extremely inconvenient for the capitalist system for both subjective and objective reasons. To realize sustainable development concept, the market system is forced to overcome, to a degree, itself. **Discussion.** The global ecological crisis is a spiritual rather than the material problem, above all, it is caused by the state of consciousness of contemporary man itself. The environmental problem is a vexatious and threatening result of Homo sapiens' activities, whose value picture of the world is within the ideology of the consumption society. **Conclusions.** A civilization based on a materialist worldview that reflects only one side of a single world – unlimited consumption driven by continuous development, cannot survive. This position is contrary to physical laws, since it requires unlimited resources. Therefore, it needs a thorough revision. Revision, refinement and enlargement need not only the basic goals of sustainable development, which should become the ideological guideline of today's global community. They need detailed elaboration and philosophical justification as the basis of the new social and ecological worldview of the mankind, as well as the ways of its formation, etc.

Keywords: globalization, sustainable development concept, ecological crises, civilization crises, anthropological crises, mankind's social development.

УДК 130.2 (045)

О. І. Кравченко

КУЛЬТУРНИЙ КОД МІСТА: ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Національний авіаційний університет

Анотація. У статті досліджується культурний код міста як спосіб його самоорганізації, що дає можливість прослідкувати розвиток культури в її єдності та різноманітності. Він носить універсальний характер у тому сенсі, що працює в будь-якому культурному типі та історичному часі, а потім виступає самодостатньою характеристикою для формування і збереження людської культури.

Ключові слова: культурний код, місто, індустріальна епоха, самоідентифікація, міський житель.

Вступ

Дослідивши особливості функціонування міста і його культури в індустріальну епоху, можна окреслити місце і роль культурного коду у цьому процесі. У сучасних дослідженнях майже відсутні студії, де б не порушувалось питання ідентичності у культурі міста – гендерної, класової, політичної, расової, національної тощо. Світ міста не є винятком у численних вимірах людського життя, хоч і вбирає всі інші реальності у свій дискурс. Проте культурно-філософська передумова питання про міську ідентичність повинна не тільки вбирати у своє концептуальне поле різні виміри (часто протилежні між собою), але й бути самодостатнім зрізом культури, претендуючи на цілісність та

універсальність. Така метапозиція дозволяє уникнути як надмірного апелювання до соціального, політичного чи будь-якого іншого буття людини, так і здійснити рефлексію у власне культур-філософському сенсі, де конституюються лише притаманні практики і тактики городянина як безпосереднього вираження міської ідентичності.

Мета роботи полягає у культур-філософському дослідженні культурного коду міста та самоідентифікації міських жителів в індустріальну епоху та його вплив на подальші трансформації міста.

Методологія дослідження

У статті використано культурно-історичний та соціокультурний підходи, метод семіотичного і культурно-семантичного аналізу.

Результати

Перехід від осідлого і циклічного часу у традиційному суспільстві до нелінійного часу індустріального життя радикально змінює буття людини, де порушується питання ідентичності. «Стрімка зміна ціннісних орієнтирів сучасного інформатизованого суспільства ускладнює процес організації структури взаємодії, призводить до збоїв у роботі соціальних комунікацій» (Мершій: 128). Людині потрібні колосальні зусилля, щоб зберегти свій внутрішній ритм у місті, переконаний Г. Кнабе (Кнабе, 1995: 87), але й також не менші зусилля потрібні для проектування своєї ідентичності як способу самовизначення у світі міста. Йдеться про те, що сенс та ідентичність можуть існувати тільки як проекти, а дистанція дозволяє проекту існувати. Фігура Іншого тут має визначальне значення. Вона може виражатись як городянами одного і того ж міста, так і «зовнішніми» незнайомими постатями. Про незнайомця як стороннього у місті докладно писав Г. Зіммель. Зокрема, він наголошує на тривозі городян за власну ідентичність і проекцію цих тривог на фігуру Іншого (Simmel, 1903), де власна територія відіграє домінуючу роль. Такий архаїчний принцип захисту «свого» місця існування наявний у більш роздроблених секторах міста, коли квартали і райони постають зрізом «збірної» міської ідентичності. Тому й таким важливим є тілесний компонент в ідентифікації як себе, так і іншого, де колір шкіри, одяг, мова часто слугує більш значимим культурним кодом, аніж декларації та соціальні тексти.

У питанні міської ідентичності місце критерію має чи не основне значення. Якими є зовнішній і внутрішній критерії ідентифікації городянина? Чи можна із певністю говорити про цілісний образ ідентичності? Феноменолог А. Шютц використовує поняття «типізація» як спосіб віднесення до певного класу, що функціонує у просторі повсякденності. (Шютц, 2003: 222). Тут важливо виокремити два рівня питання – «як мене бачать інші» і «як я себе бачу», тобто зовнішній рівень означення, що тяжіє до об'єктивного, і більш суб'єктивний, внутрішній рівень самоідентифікації себе з городянином. Справді, як пише О. Мусієздов у своїй розвідці про ідентичність Харкова, «інтерпретація себе в якійсь певній якості передбачає набір «аргументів», що пояснюють, чому я такий, чим я саме відрізняюсь від інших, чому я так вважаю і т.д. Тобто уявлення про себе... складаються у певну більш чи менш упорядковану сукупність – певний дискурс» (Мусієздов, 2009: 488). Два рівня проблеми суттєво відрізняються між собою, адже перший більше тяжіє до конструювання цілісного і сталого образу ідентичності, коли другий є доволі закритим феноменом для розуміння, який пов'язаний з ідентифікацією, що не є тотожним ідентичності.

Втім культурна основа статусу городянина вбирає у себе як ідентифікацію, так і ідентичність. Можна загострити проблему і поставити питання: чи є городянин тотожний міській ідентичності? Адже багато людей живуть у місті, але не ідентифікують себе з його світом, цінностями та історією, тобто є його жителями, а не городянами. Передусім, саме

поняття «городянин» містить у собі таке важливе значення як «городити», тобто відмежувати себе від інших, своє місце-буття від небуття, оскільки місце є продуктом відношень – частиною суб'єктивної проекції, частиною інтерналізації зовнішньої реальності, за влучним визначенням міського антрополога Б. Кьортіса (Curtis, 2002: 55). Відгородження «свого» від «чужого» пов'язане з відокремленням простору від не-простору. У деяких випадках сам «простір» означає «відмежовувати».

Проте найбільш цікаво розробив принцип розбудови індивідуального буття М. Хайдеггер, який осмислює буття людини як буття-у-світі. Так, пише філософ, «зрозумілість буття-у-світі як сутнісної структури присутності дозволяє проникнути в екзистенціальну просторовість присутності. Це оберігає нас від сліпоти, відповідного поспішного відкидання цієї структури, сутність якого не онтологічно, а «метафізично» вмотивовано наївною думкою, що людина є духовною річчю, перенесеною потім «у» простір» (Хайдеггер, 1993: 76). Через те бути городянином означає не тільки бути присутнім у світі міста, але й брати активну участь у його розбудові або в «проживанні» буття міста як свого суб'єктивного буття. У праці «Будувати, проживати, мислити» М. Хайдеггер продовжує свої міркування: «Коли говоримо про проживання, то ми, як правило, уявляємо собі якусь поведінку, один із багатьох типів поведінки людини. Ми працюємо тут, а мешкаємо там. Мешкання не є нашою єдиною активністю – насправді це була б майже бездіяльність – окрім цього ми маємо ще якісь справи, подорожуємо, і у дорозі то тут, то там мешкаємо. Первинно будувати означає мешкати» (Хайдеггер, 1989). Однак для того, щоб бути правдивим, корінним, закоріненим мешканцем того чи іншого міста, ми повинні не тільки зчитувати сліди міста, але і зчитувати значення попередніх культур, епох і поколінь. Тобто також бути городянином значить завжди діяльнісно бути у світі, продукуючи як актуальні коди поведінки, так і об'єктивні форми традиції; бути як його безпосередній критерій і водночас як виражальне ціле.

На винятковій ролі діяльності також наголошує А. Гелен, який зазначає, що «людська, свідомо здійснена дія як процес представляє собою у своєму реальному протіканні, з точки зору переживання, абсолютно нерозривну, до-проблематичну єдність свого роду. (...) під дією потрібно розуміти передбачливу, заплановану зміну дійсності, а сукупність змінених, таким чином, і знову створених фактів разом із необхідними для цього засобами – як «засобами представлення», так і «речовими засобами» – повинно називатись культурою» (Гелен, 1988: 158). Тому є цілком очевидним, що не всі жителі міста є власне городянами, оскільки безособове буденне існування, яке М. Хайдеггер означив як *Das Man*, відрізняється від індивідуального проживання, яке в основі своїй має розбудову міста як світу людського буття.

Недаремно згодом у своїх роботах Х. Арендт акцентуватиме на діяльності як специфічній особливості людини, яку [діяльність] «неможливо уявити поза людським суспільством» (Арендт, 2000: 32). У формуванні ідентичності вирішальне

значення має умова відкритості, досвід і знання про світ міста, однак не менше значення має й цільова орієнтація, тобто який критерій і орієнтир життя обирає індивід.

У цьому фокусі С. Пролеев окреслює людське буття не як сталість, а як проект усього життя: «Буття із простої констатації сущого перетворюється на проблему через те, що для людини тотожність із собою (самоідентифікація) не є samozрозумілою та самоочевидною даністю, вихідним і постійним станом, а складає завдання його життєдіяльності» (Пролеев, 1991: 93). Відповідно, міська ідентичність теж не є данністю, так само як і особистість – для вибудовування як першої, так і другої індивід прикладає максимум духовних та тілесних сил. Для індивіда у проектуванні міської ідентичності знаходиться подвійне завдання: самоосмислення і світоосмислення.

Відтак, смислова «обробка» міста та своєї сутності складають як культурну, так і онтологічну основу конструювання ідентичності. Тому, як пише В. Козловський, «в дійсності, культурні сенси тільки тоді є справжніми сенсами, коли постають у вигляді умов поєднання особистісного буття і досвіду із світопорядком і розумністю життєвого світу, де як розумність, так і світопорядок є такими тільки завдяки живому досвіду і спілкуванню індивідів» (Козловський, 1986: 294). На живий компонент спілкування з іншими акцентує Е. Левінас, де відкритість до людей стає запорукою самопізнання, хоча автор і зауважує, що «істоти можуть обмінюватись між собою усім, крім свого акту існування» (Левінас, 1999: 27). Якщо ж обернути питання навпаки, то який критерій життя «пропонує» місто для індивіда? Йдеться про умову активної творчої діяльності у місті, що спонукає індивіда до актуалізації власних талантів і здібностей. Це свідчить про відкритий, динамічний характер творення та функціонування міської ідентичності.

У такому разі активізується принципова необхідність внутрішньої культурної і пізнавальної підготовленості людини до самоосмислення і самовизначення, тобто підвищується значення творчого потенціалу людини. Саме у цих умовах реалізується «воля до творчості», про яку писав Е. Ротхакер (Rothacker, 1964), завдяки якій і вибудовуються прошарки ідентичності у формі духовних ландшафтів. На противагу цим міркуванням, в умовах тоталітарного режиму міста продукували однотипний, позбавлений варіативності і творчості образ громадянина, що механістично виконує якусь єдину функцію. Про це критично писали представники Франкфуртської школи і зокрема Г. Маркузе у праці «Одновимірна людина» (Маркузе, 1994). Процес самоідентифікації індивіда у культурі потребує фігуру Іншого, що відіграє конструктивну роль, де ситуація тотожності/відмінності є критерієм власної ідентифікації у світі міста. З одного боку, індивід прагне до особистого буття, однак, з другого боку, у загальному потоці людей він набуває безособистісного існування.

Питання, яке тут постає, звучить так: як мені бути собою у безособовій масі людей?

Репрезентативним феноменом цієї дилеми є мода, яка водночас відображає намагання виділитись із натовпу, але водночас «задає» типовий і стандартний спосіб поведінки. Р. Барт, здійснюючи семіотично-структурний аналіз моди у своїй праці «Система моди» (Барт, 1989), помітив, що мода відтворює символічні і смислові механізми культури, а також є апофеозом ідеології міста, що дотичне до теорії утисненого тіла М. Фуко. Крім того, Р. Барт довів, що мода у місті слугує засобом міжособистісної і міжгрупової комунікації, а тому пов'язана із передаванням досвіду, і як наслідок, продукує процес конструювання ідентичності.

Г. Зіммель, у свою чергу, наполягав на міжкласовій складовій формування ідентичності через моду, коли нижчий клас повторює вищий, утворюючи у такий спосіб семіотичний симбіоз. Міська ідентичність залежить від контексту, а найбільше – від просторового середовища. В антропологічному зрізі просторове середовище виражене власне людськими спільнотами, а тому саме вони мають визначальний вплив на індивіда у його процесі самоідентифікації. Як писав М. Шелер, «наше життя повністю залежить від мінливої думки про нас іншої людини» (Scheler, 1973: 42), а тому поведінка і мислення індивіда цілком відтворюють логічно-смисловий ряд «культурного простору» певного колективу. М. Шелер відзначав суто негативний характер такого впливу, виключаючи будь-яку можливість «позитивної програми» середовища, як-от адаптації і реалізації себе завдяки творчим ресурсам соціуму.

Одним із перших, хто заговорив про включення індивіда у структурне поле соціальної ідентичності, був К. Левін, який вважав необхідністю бути залученим до групової/міської ідентичності для того, щоб зберегти внутрішній спокій. У своєму функціональному вимірі міська ідентичність є способом життя індивіда у місті. У цьому разі конструюється комплекс знань, умінь і здібностей для життя, що вибудовуються із культури і всередині її смислового поля. Завдяки «входженню» у світ міста міська ідентичність проявляється як культурно-антропологічна форма особистості. Тому В. Іванов писав про культурний вимір людського буття, що «тільки засвоюючи і з'єднуючи в собі певну долю суспільної культури, індивід стає особистістю і персоніфікує отриманий культурний потенціал як свій власний внутрішній світ, багатство свого Я» (Іванов, 1986: 56). Продовжуючи цю логіку, додамо, що сутністю міської ідентичності є не тільки усвідомлення себе як жителя міста, але й розуміння способу буття громадянина у відповідному символічно-предметному місці із відповідними людьми і текстами. Ключовим є комунікативний аспект, де місто постає як інструмент продукування та трансляції тексту обміну, а міська ідентичність – як простір і контекст комунікації.

При цьому, зазначає Т. Возняк, «кожне з міст у природний спосіб виконувало різний набір комунікативних функцій – якесь із них мало більше торгових функцій, скажімо, було значним портом, інше було великим адміністративним центром, ще

якесь славилось як університетське місто, ще інше випускало загальнонаціональну газету» (Возняк, 2004: 84). Такі факти спонукають до думки, що завдяки індивідуальним практикам утворюється сукупна ідентичність міста, де історія слугує критерієм та рушієм ідентичності. Бути у місті означає відповідати за його світ, порядок і часово-просторову структуру, а також бути причетним до творення його ідентичності.

Формування та історичний розвиток міського простору багато в чому визначає культурні цінності і мотиви поведінки людини в суспільстві. Однак неоднорідність цього процесу дозволяє говорити про необхідність дослідження питань впливу міського простору на культурну ідентифікацію людини в сучасному суспільстві. Сам процес сприйняття людиною будь-якої культурної традиції пов'язаний із визначенням навколишнього середовища і етапами його формування.

Роль навколишнього середовища в сучасному світі значно змінилася – місцевість, в якій ми живемо, стала не просто зовнішнім навколишнім середовищем, а особливим елементом, який структурує життя сучасної людини. (Сухушина, 2014: 84). У цьому контексті важливим є визначення не тільки територіальної приналежності до сільської або міської місцевості, але і не меншою мірою історичних передумов процесів міграції населення і, як наслідок, – зародження нових культурних традицій.

Сама морфологія територіального середовища, що включає в себе як ландшафти, так і розосереджені в ньому поселення різного типу (в тому числі великі, середні та малі міста, а також села), – є результатом взаємодії історичної спадщини і процесів міграції. Облаштування місць проживання сільських жителів багато в чому визначається витоками освоєння територій, яким притаманні не тільки загальні, характерні для багатьох риси, але й особливі якості. (Ильдарханова, 2014: 231). Схожі міркування можна застосувати і до формування міського простору: він спочатку визначається традиціями і побутом перших переселенців із сільської місцевості.

Вплив навколишнього середовища на людину може бути абсолютно різним. Переїжджаючи із села у велике місто, людина в першу чергу усвідомлює те, що стає частиною нової системи для себе, «міського» життя. Це, можливо, в подальшому вплине на саму людину: вона захоче стати схожою на місцевих жителів і тим самим не виділятися з основної маси людей. Даний факт може позначитися не тільки на зовнішньому вигляді людини: її одязі, зачісці, різних аксесуарах, але і на її поведінці, психології, мові і манерах. А головне, може настати зміна способу мислення як окремої людини, так і суспільства загалом.

У сучасному світі все частіше зустрічається таке явище, що люди втомлюються від міської суєти і швидкого ритму життя. Це веде за собою повернення до «своїх витоків», тобто до переселення з міста в село. Часом, такий процес є вигідним фінансово, адже проживання в селі обходиться набагато дешевше, ніж проживання в місті, більшою мірою завдяки сільському

господарству. У розвинених країнах іде так званий процес рурбанізації, тобто інтеграції міських форм і умов життя на сільській території, що супроводжується міграцією в село. За оцінкою низки західних учених, сільські території міських регіонів, що розширюються, мають більше спільного з невеликими містами, ніж із сільськими місцевостями, які зникають. Дане явище актуалізує розробку нового міського та сільського поділу і протиставлення не міських і сільських місцевостей, а міських і сільських регіонів, що розвиваються та зникають (Ильдарханова, 2014: 232).

У сучасному світі міський простір так само виступає одним із факторів соціалізації та культурної ідентифікації людини, іншими словами, виконує різні освітні функції (Чичканова, 2014: 101). За допомогою міського простору відбувається об'єднання міських агломерацій у мегалополіси. Це дає людині можливість перебувати на територіях із більш розвинутою інфраструктурою і великим сектором сфери послуг, поступово змінюється стиль життя сучасних людей (Харченко: 94). На жаль, такі мегалополіси мають не тільки позитивні аспекти, в першу чергу, вони пов'язані з питаннями екології. Як місто впливає на людину, так і людина впливає на місто. Не варто забувати про прямі взаємозалежності людини і природи.

Обговорення

Культурний код міста - це наповнене смислами, ідеями знакове місце або явище для його городян, те, з чим місто асоціюється. У кожного міського жителя і мешканця в сприйнятті міста свій «набір» культурних кодів, які перетинаються з кодами інших людей, створюючи колективний образ міста, а також це «набір» індивідуальних кодів. Погоджуємося з К. Лінчем, що такий груповий образ міста дозволяє нам взаємодіяти з навколишнім середовищем і контактувати з іншими людьми. Індивідуальні ж культурні коди пов'язані, в тому числі, і з особливостями діяльності людей - місце навчання, роботи, основне заняття, бажані розваги та форми соціалізації (Линч, 1982).

Протягом усього життя людину оточує предметно-просторове середовище, а її взаємодія з навколишнім середовищем певною мірою опосередкована простором. Внутрішнє віддзеркалення цієї взаємодії втілене у просторових образах, у яких фіксуються і зберігаються базові категорії культури, що визначають людську діяльність. Людина занурена в навколишній культурний простір, що й формує її як особистість. Саме просторові уявлення лежать в основі загальної картини світу. Найбільш яскраве втілення культурний простір знаходить у міському ландшафті, де людина і культура постають як єдине поле взаємозв'язків світу, що оточує.

Створений людиною міський культурний простір отримує самостійне існування. Урбаністичний культурний код вмщує глибокі культурні смисли, розкриває ціннісно-нормативну систему даної культури. Правильно інтерпретований текст міського ландшафту. «Дух», «душу» культури можна порівняти з вектором, спрямованим у

майбутнє, який водночас оберігає цілісність епохи. Людське тіло розчиняється в культурному просторі, вміщує його в собі, узгоджуючи з параметрами світу. Пізнання цього простору відбувається через відчуття. Людина включається в міський культурний простір, пропускає його через свою свідомість, своє серце, сприймає його мову і моделює свій світогляд відповідно до нього.

Згадана тема залишається актуальною й нині. Так, у кожній людині наявна нагальна потреба осмислити своє перебування в тому місці, де вона народилася, живе, встановити свою причетність до певного локусу. Доведено, що, розшифровуючи культурні коди міста, які містяться в його архітектурно-ландшафтному середовищі (вулиці, площі, фонтани, парки, мости і т. ін.), відчуваючи звуки і запахи, індивід свідомо або несвідомо взаємодіє з ним. Результатом цієї взаємодії стає створення певної системи образів, що формують у своїй сукупності єдиний, хоча іноді й суперечливий образ міста.

Висновки

Дослідження особливостей культурного коду міста в контексті культурно-історичних процесів показало, що кожне місто має свій унікальний код, свою ідентичність, свою семантику, які формувались протягом усього історичного розвитку самого міста. В них зконцентрована вся культура, починаючи з архітектурних пам'яток, театрів, музеїв, тематичних парків, місць дозвілля, і закінчуючи сучасними артмайданчиками, інноваційними витворами мистецтв. У кожного міста є свої традиції, свій герб і, навіть свій гімн. Це все створює унікальний код міста, не притаманний ніякому іншому місту. Взаємодія зазначеної системи образів у своїй сукупності призводить до формування образу міста.

Власне, образ міста виступає результатом рефлексії особистостей та спільнот, і здається системою образів-символів, ідеалів і міфів. Отже, місто як просторово-фізичний об'єкт, що реально існує, стає також феноменом духовної культури. Культурний код міста є сукупністю знаків та сенсів матеріальної і духовної діяльності людини, навколишніх характеристик конкретного періоду розвитку культури міста; він носить універсальний характер у тому сенсі, що працює у будь-якому культурному типі та історичному часі, а потім виступає самодостатньою характеристикою для формування і збереження людської культури.

Список літератури

1. Curtis B. That Place Where: Some Thoughts on Memory and the City [Текст] / B. Curtis // *The Unknown City* [Eds. I. Borden, J. Kerr, A. Pivaro]. – Cambridge, L.: The MIT Press, 2002. – P. 54-68.
2. Rothacker E. *Philosophische Anthropologie* / E. Rothacker. – Bonn: H. Bouvier, 1964. – 199 p.
3. Scheler M. *The Nature of Sympathy* / M. Scheler. – Hamden: Archon Books, 1973. – 274 p.
4. Simmel G. *The Metropolis and Mental Life* [Електронний ресурс] / G. Simmel. – Режим доступу: http://www.blackwellpublishing.com/content/BPL/Images/Content_store/Sample_chapter/0631225137/Bridge.pdf. – Назва з екрану

5. Арндт Х. *Vita activa или о деятельной жизни*; [пер. с нем. и англ. В. В. Библихина]. – Санкт-Петербург: Алетейя, 2000. – 437 с.

6. Барт Р. *Избранные работы. Семиотика. Поэтика*; [пер. с фр., вступ. ст. и коммент. Г. К. Косикова]. – Москва: Прогресс, 1989. – 615 с.

7. Возняк Т. *Sine qua non – «без чого немає»* // *Independent cultural journal «І»*. 2004. – №29. – С. 394-409

8. Гелен А. *О систематике антропологии*; [пер. с нем. А. Ф. Филиппова] // *Проблема человека в западной философии*. Москва: Прогресс, 1988. – С. 151-201.

9. Иванов В. П. *Мировоззрение как форма сознания, самоопределения и культуры личности. Мировоззренческая культура личности*. – Киев: Наукова думка, 1986. – С. 10-65.

10. Ильдарханова Ч. И. *Переоткрытие социальной реальности города и села* // *Вестник МГИМО Университета*. 2014. – № 6 (39). – С. 228-235.

11. Кнабе Г. С. *Внутреннее пространство: дом, город, общество. Город как социокультурное явление исторического процесса*. Москва: Наука, 1995. – С. 224-234.

12. Козловский В. П. *Культурно-исторические традиции и мировоззрение личности. Мировоззренческая культура личности (философские проблемы формирования)*. Киев: Наукова думка, 1986. – С. 245-292.

13. Левинас Э. *Время и другой. Гуманизм другого человека*; [пер. с фр. А. В. Парибка]. – Санкт-Петербург: Высшая религиозно-философская школа, 1999. – 266 с.

14. Линч К. *Образ*; [пер. с англ. Глазычев В.Л. под ред. А.В. Иконникова]. – Москва: Стройиздат, 1982. – 328 с.

15. Маркузе Г. *Одномерный человек: Исследование идеологии развитого индустриального общества*; [пер. с англ. А. А. Юдина]. – Москва: REFL-book, 1994. – 368 с.

16. Мерцый Т. В. *Інтеракція культури в умовах інформатизації суспільства*. Вісник національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – Вип. 2(22). – Київ: НАУ, 2015. – С. 127-129. (Збірник входить до міжнародних баз: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, DOI, РИНЦ (Росія)).

17. Мусиездов А. А. *Идентичность города: динамика образа Харькова в исторической перспективе* // *Методология, теория та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. 2009. – №15. – С. 488-494.

18. Пролеев С. В. *Культурно-исторические абсолюты и человеческое бытие* *Бытие человека в культуре (опыт онтологического подхода)*. – Киев: Наукова думка, 1991. – С. 91-113

19. Сухушина, Е. В., Рыкун, А. Ю., Погодаев, Н. П. *Городское пространство – опыт исследования* // *Вестник Томского гос. универ. Философия. Социология. Политология*. 2014. – Вып. 1 (25). – С. 84-98.

20. Хайдеггер М. *Бытие и время*; пер. с нем. В. В. Библихина. Москва: Республика, 1993. – 448 с.

21. Хайдеггер М. *Будувати, проживати, мислити «І»*, 1989. №1. – Режим доступу до журн.: <http://www.ji.lviv.ua/n1texts/heid2>. – Назва з екрану.

22. Харченко Ю. В. *Політична комунікація у ноосферному вимірі*. Вісник національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. Вип. 1 (23). – Київ: НАУ, 2016. – С. 92-95. (Збірник входить до міжнародних баз: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, DOI, РИНЦ (Росія)).

23. Чичканова Т. А. *Пространство города как предмет педагогического исследования (к постановке проблемы)* // *Интернет-журнал Науковедение*. 2014. – № 4. – С. 101

24. Шютц А. *Смысловая структура повседневного мира*; [пер. с англ. А. Я. Алхасова, Н. Я. Мазлумяновой]. – Москва: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003. – 336 с.

References

1. Curtis, B. (2002). *That Place Where: Some Thoughts on Memory and the City*. *The Unknown City* [I. Borden, J. Kerr, A. Pivaro, Eds.]. Cambridge, L.: The MIT Press, 54-68.
2. Rothacker, E. (1964). *Philosophische Anthropologie*. Bonn: H. Bouvier.
3. Scheler, M. (1973). *The Nature of Sympathy*. Hamden: Archon Books.

4. Simmel, G. The Metropolis and Mental Life Retrieved from: http://www.blackwellpublishing.com/content/BPL/Images/Content_store/Sample_chapter/0631225137/Bridge.pdf - Nazva z ekranu

5. Arendt, H. (2000). Vita activa ili o deyatelnoj zhizni [Vita activa or About Active Life]. (V.V. Bibihina, Trans.). Sankt-Peterburg: Aletejya [in Russian].

6. Bart, R. (1989). Izbrannye raboty. Semiotika. Poetika [Selected works. Semiotics. Poetics]. (G.K. Kosikova, Trans.). Moscow: Progress [in Russian].

7. Voznyak, T. (2004). Sine qua non – «bez chogo nemaye» [Sine qua non - "must be for"]. *Independent cultural journal «Yi»*, 29: 394-409.

8. Gelen, A. (1988). O sistematike antropologii [Anthropology]. (A.F. Filippova, Trans.). *Problema cheloveka v zapadnoj filosofii, The Problem of Man in Western Philosophy*. Moscow: Progress, 151-201 [in Russian].

9. Ivanov, V.P. (1986). Mirovozzrenie kak forma soznaniya, samoopredeleniya i kultury lichnosti [Worldview as a form of Man's Consciousness, self-determination and culture]. *Mirovozzrencheskaya kultura lichnosti, Worldview Culture of personality*. Kyiv: Naukova dumka, 10-65 [in Russian].

10. Ildarhanova, Ch.I. (2014). Pereotkrytie socialnoj realnosti goroda i sela [Rediscovery of social reality of cities and villages]. *Vestnik MGIMO Universiteta*, 6(39): 228-235 [in Russian].

11. Knabe, G.S. (1995). Vnutrennee prostranstvo: dom, gorod, obshestvo [Inner space: home, city, obshestvo]. *Gorod kak sociokulturnoe yavlenie istoricheskogo processa, City as a sociocultural phenomenon of the historical process*. Moscow: Nauka, 224-234 [in Russian].

12. Kozlovskij, V.P. (1986). Kulturno-istoricheskie tradicii i mirovozzrenie lichnosti [Cultural and historical traditions and worldview of a person]. *Mirovozzrencheskaya kultura lichnosti (filosofskie problemy formirovaniya), Worldview culture of personality (philosophical problems of formation)*. Kyiv: Naukova dumka, 245-292 [in Russian].

13. Levinas, E. (1999). Vremya i drugoj. Gumanizm drugogo cheloveka [Time and another. Humanism of another person]. (A.V. Paribka, Trans.). Sankt-Peterburg: Vysshaya religiozno-filosofskaya shkola [in Russian].

14. Linch, K. Obraz. (1982). (V.L. Glazychev, Trans., A.V. Ikonnikova, Eds.). Moscow: Strojizdat [in Russian].

15. Markuze, G. (1994). Odnomernyj chelovek: Issledovanie ideologii razvitoego industrialnogo obshestva. (A.A. Yudina, Trans.). Moscow: REFL-book [in Russian].

О. И. Кравченко

КУЛЬТУРНЫЙ КОД ГОРОДА: ПРОБЛЕМА ИДЕНТИФИКАЦИИ

В статье исследуется культурный код города как способ его самоорганизации, дает возможность проследить развитие культуры в ее единстве и разнообразии. Он носит универсальный характер в том смысле, что работает в любом культурном типе и историческом времени, а затем выступает самодостаточной характеристикой для формирования и сохранения человеческой культуры.

Ключевые слова: культурный код, город, индустриальная эпоха, самоидентификация, городской житель.

O. Kravchenko

CITY CULTURAL CODE: IDENTIFICATION PROBLEM

Introduction. Investigating the peculiarities of the functioning of the city and its culture in the industrial era, it is possible to outline the place and role of cultural code in this process. **The aim and the tasks** of the study is to conduct a cultural and philosophical study of the city's cultural code and the self-identification of urban residents into industrial era and its impact on the further transformation of the city.

Research methods. The article uses cultural-historical and socio-cultural approaches, a method of semiotic and cultural-semantic analysis. **Research results.** The transition from a sedentary and cyclical time in traditional society to a non-linear time in industrial life radically alters man's existence, within which the question of identity is raised. Thus, the meaningful "processing" of the city and its essence form both the cultural and ontological basis of identity construction. The formation and historical development of urban space largely determines the cultural values and motives of human behavior in society. However, the heterogeneity of this process suggests the need to study the impact of urban space on the cultural identification of man in modern society. The very process of human perception of any cultural tradition is associated with the definition of the environment and the stages of its formation. **Discussion.**

Cultural code of the city is filled with meanings, ideas symbolic place, or thing for its citizens, something the city is associated. Each urban dweller and inhabitant in the perception of the city your "set" of cultural codes that intersect with the codes of other people, creating a collective image of the city, and this "set" of the individual codes. **Conclusions.** Cultural features of the area code in the context of cultural-historical processes showed that each city has its own unique code, their identity and semantics, which have been formed throughout the historical development of the city. In them the whole culture is concentrated, from architectural monuments, theaters, museums, theme parks, places of leisure, and ending with modern art-magazines, innovative works of art. Each city has its own traditions, its own emblem and its own anthem. It all creates a unique city code, is not inherent in any other city. The interaction of the system images in their entirety leads to the formation of the image of the city.

Keywords: cultural code, city, industrial age, self-identification, urban dweller.

16. Mershij, T.V. (2015). Interakciya kultur v umovah informatizaciyi suspilstva. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University*, 2(22): 127-129 [in Ukrainian].

17. Musiezdov, A.A. (2009). Identichnost goroda: dinamika obraza Harkova v istoricheskoy perspektive [The identity of the city: the dynamics of the image of Kharkov in a historical perspective], *Metodologiya, teoriya ta praktika sociologichnogo analizu suchasnogo suspilstva, Methodology, theory and practice of sociological analysis of ordinary suspension*, 15: 488-494 [in Russian].

18. Proleev, S.V. (1991). Kulturno-istoricheskie absolyuty i chelovecheskoe bytie [Cultural-historical absolutes and human being], *Bytie cheloveka v kulture (opyt ontologicheskogo podhoda), Human Being in Culture (Experience of the Ontological Approach)*. Kyiv: Naukova dumka, 91-113 [in Russian].

19. Suhushina, E.V., Rykun, A.Yu., Pogodaev, N.P. (2014). Gorodskoe prostranstvo – opyt issledovaniya [Urban space - research experience], *Vestnik Tomskogo gos. univer. Filosofiya. Sociologiya. Politologiya, Bulletin of the Tomsk state. Univer. Philosophy. Sociology. Political science*, 1 (25): 84-98 [in Russian].

20. Hajdegger, M. (1993). Bytie i vremya [Being and time]; (V.V. Bibihina, Trans.). Moscow: Respublika [in Russian].

21. Hajdegger, M. (1989). Buduvati, prozhivati, misliti [To build, to know, to think]. *Independent cultural journal «Yi»*, 1. Retrieved from: <http://www.ji.lviv.ua/n1texts/heid2> [in Russian].

22. Harchenko, Yu.V. (2016). Politichna komunikaciya u noosfernomu vimiru [Political communication in the Noosphere Dimension]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University*, 1 (23): 92-95 [in Ukrainian].

23. Chichkanova, T.A. (2014). Prostranstvo goroda kak predmet pedagogicheskogo issledovaniya (k postanovke problemy) [City space as a subject of pedagogical research (on the problem)]. *Internet-zhurnal Naukovedenie, Internet Journal of Scientology*, 4: 101 [in Russian].

24. Shyut, A. (2003). Smyslovaya struktura povsednevnogo mira [The Semantic Structure of the Everyday World]. (A.Ya. Alhasova, N.Ya. Mazlumyanovoj, Trans.). Moscow: Institut Fonda «Obshestvennoe mnenie» [in Russian].